

Niğde Milletvekilleri Rifat Gürsoy ve Hüseyin Ulusoy'un, Muamele Vergisi hakkındaki 3843 sayılı Kanununun 10 ncu maddesinin 4700 sayılı Kanunla değiştirilen beşinci fıkrasının değiştirilmesine dair kanun teklifi ve Ticaret, Maliye ve Bütçe Komisyonları raporları (2/99)

20 . IV . 1948

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Muamele Vergisi hakkındaki 3843 sayılı Kanununun onuncu maddesinin, 4700 sayılı Kanunla tadil edilen beşinci fıkrasının değiştirilmesi hakkındaki kanun teklifimizi bağlı olarak sunuyoruz. Gereken işlemin yapılmasına müsaade buyurulmasını saygılarımızla dileriz.

Niğde Milletvekili
Rifat Gürsoy

Niğde Milletvekili
H. Ulusoy

Gerekçe

3843 sayılı Muamele Vergisi Kanununun onuncu maddesinin beşinci fıkrası ve bu fıkrayı tadil eden 4700 sayılı Kanunun birinci maddesi mucibince yel ve su ile mütaharrik eleksiz ve valssiz değirmenlerin mamulâtı Muamele Vergisinden muaf tutulmuş ise de, adı geçen değirmenlerin bu muafiyetten faydalanabilmeleri için değirmenlere hububat ve bakliyatın munhasıran halkın ihtiyaçları için getirilmiş olması ve fırınlara, zahire tüccarlarına veya kendi hesaplarına imal edilmiş bulunması şartı konulmuştur.

Bu şart ve kayıtlarla halkın kendi ihtiyacından başka olan ve bilhassa ticaret kasdiyle öğütülen ve kırılan hububat ve bakliyatın Muamele Vergisine tâbi tutulmasının istihdaf edildiği anlaşılmakta ise de tatbikatta husule gelen zorluklar ve aksaklıklar yüzünden binnetice halkın kendi ihtiyacı için öğütülmüş olan unlardan da, vergi almak gibi bir durum nâsıl olmakta ve bu sebeple kara değirmenleri mamulâtının bilâistisna vergiden muaf tutulmasının uygun olacağı mülâhaza edilmektedir.

Şöyleki :

1. Bu nevi yel ve su ile mütaharrik kara değirmenlerinde halkın kendi ihtiyacı için öğütülmüş olan unlardan pek cüz'î bir miktarının bir zaruret karşısında ve bilfarz pazar kurulmuş olan bir köy ve kasabada pazara gelen köylünün aç kalmamasını sağlamak kastıyla açılmış olan bir fırına verilmesi halinde, o unu öğüten kara değirmenin bir senelik mamulâtının tamamının vergiye tâbi tutulması icap etmektedir.

Halkın kendi ihtiyaçları için öğütülmüş olan unların bu suretle vergiye tâbi tutulması kanunun esas maksadına aykırı olduğu gibi halkın ihtiyacını tazyik eden ve binnetice hayat pahalılığını artıran bir âmil olmaktadır.

2. Yel ve su ile mütaharrik kara değirmenlerinin faaliyeti yele ve suya bağlıdır. Senenin ancak muayyen birkaç ayında çalışabilirler. karakterleri itibariyle de, sadece halkın ihtiyacını karşılamak için kurulmuş müesseselerdir. Zahire tüccarlarına ve fırınlara un öğütecek kudretten esassen mahrum bir durumdadırlar.

Diğer motörlü değirmenlere kıyas ederdek tüccar malı imal edeceğini farzetmek yerinde olma-

diğından mezkûr değirmenler gibi kara değirmenlerinin şart ve kayıtlara bağlanmasına sebep ve lüzum yoktur.

3. Birinci fıkrada bahsedilen mahzuru önlemek için bu kabîl yerlerde sadece fırınlara verilen mahdut maktarda mamulâtın vergiye tâbi kılınmasıyla iktifa edilmesi ve bunu sağlayıcı tedbir alınması hatıra gelebilirse de bu miktarı tesbit için defter tutmak zarureti baş gösterecektir ki, yel ve su ile müteharrik değirmenlerde, değirmencilerin pek çoğunun okuyup yazmaktan mahrum bulunmaları sebebiyle defter tutmaya fiilen imkân yoktur.

4. Tatbikatta değirmeneiye ait mesuliyetin tâyin ve tesbiti de çok müşküldür. Çünkü, bir kara değirmenine getirilen ve zati ihtiyaç için olduğu ifade olunan hububat ve bakliyattan bir kısmının bilâhara satışa arz edilip edilmiyeceğinin değirmenci tarafından evvelden tesbitine imkân yoktur. Tatbikatta ister, istemez bîaçok yanlışlıklar ve mağduriyetler vukua gelmektedir.

5. Bu kayıt ve şartların dışında kalmış olmalarından dolayı vergiye tâbi olan kara değirmenlerinden tahsil edilen Muamele Vergisi, harcanan emek ve parayı karşılayamayacak derecede azdır. Bilhassa halk ruhunda husule getirdiği tesir ile asla mütenasip değildir. Bu sebeplerle dirki, yel ve su ile müteharrik eleksiz ve valssiz değirmenlerin hiçbir kayıt ve şarta bağlı olmaksızın muafiyetten faydalanması gerekli görülmüş ve bu maksatla hazırlanan kanun teklifimiz bağli olarak sunulmuştur.

Halen mer'î olan kanun hükmüne göre, yel ve su ile müteharrik değirmenler için tahakkuk ettirilmiş olan ve değirmencilerin tediyeye kabiliyetlerinin üstünde bulunan ve tahsiline de imkân olmayan vergi bakayasının zamlarıyla birlikte silinmesini zaruri gördüğümüz bu maksadı sağlamak üzere geçici bir maddeyi teklife eklemiş bulunduğumuzu derin saygılarımızla arz ederiz.

Ticaret Komisyonu Raporu

T. B. M. M.

Ticaret Komisyonu

Esas No. 2/99

Karar No. 22

7 . V . 1948

Yüksek Başkanlığa

Niğde Milletvekili Rifat Gürsoy ve Hüseyin Ulusoy tarafından teklif edilen ve Muamele Vergisi hakkındaki 3843 sayılı Kanunun 10 ncu maddesinin 4700 sayılı Kanunla değiştirilen beşinci fıkrasının değiştirilmesine dair olan önerge, teklif sahipleri ve Maliye Bakanlığı mümessillerinin huzuru ile görüşüldü :

Teklif, sahipleri tarafından, şu esaslarla mütalâa edilmiştir :

A) Yel ve su ile müteharrik değirmenlerin vergiden muafiyeti esas olduğu halde, piyasaya veya fırıncılara bir kilo bile buğday kıran değirmenin bütün mamulâtının vergiye tâbi tutulmasında adalet bulunmadığı,

B) Bu değirmenlerin faaliyetleri mahdut ve karakteri itibariyle halk ihtiyacı için çalıştıkları,

C) Bu kısım değirmenlerin defter tutmak

kabiliyetinde bulunmadıkları,

D) Tatbikatta mesuliyetin tesbitine imkân bulunmadığı,

E) Bu değirmenlerden tahsil edilen verginin, mânevi tazyiki ve bu uğurda yapılan masraf ile asla mütenasip bulunmadığı.

Bakanlık mümessilinin karşılıklı görüşlerini dinliyen Komisyonumuz teklifi tümü itibariyle kabule değer görmüştür. Ancak Komisyonumuz, bu münasebetle, tatbikatta pek çok mahzurları belirtmiş olan Muamele Vergisi Kanununun yeniden, esaslı bir tetkike tâbi tutularak günün ihtiyaçlarına uygun hale getirilmesi ve halkın sağlığı bakımından bilûmum elekli ve valsli değirmenlere getirilen zati ihtiyaca mahsus buğdayların öğütülmesinin Muamele Vergisinden muaf olması cihetinin tetkik edilerek kanunda lüzumlu değiştirmelerin yapılmasının

mazbataya kaydını faydalı bulmuştur. Maddeler okunmuş ve teklif veçhile kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Maliye Komisyonuna gönderilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Ticaret Ko. Baş.	Sözcü	Kâtip
Ankara	Gazianteb	Niğde
A. Çubukcu	C. Alevli	H. Ulusoy

Afyon K.	Bilecik	Kars
Ş. Lâçin	R. Bozöyük	A. Sürmen
İmzada bulunamadı.		
Manisa	Muş	Sivas
F. Kurdoğlu	B. Dedeoğlu	K. Kitapçı
Trabzon	Van	Trabzon
A. Rıza Işıl	M. Koçak	M. Yarımbyık
İmzada bulunamadı		

Maliye Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Maliye Komisyonu

Esas No. 2/99

Karar No. 41

31. V. 1948

Yüksek Başkanlığa

Muamele Vergisi hakkındaki 3843 sayılı Kanununun 4700 sayılı Kanunla değiştirilen 10 nci maddesinin beşinci fıkrasının değiştirilmesine dair Niğde Milletvekillerinden Rifat Gürsoy ve Hüseyin Ulusoy tarafından verilen kanun teklifi Ticaret Komisyonunun raporiyle birlikte Komisyonumuza havale olunmakla Maliye Bakanlığının temsileisinin huzuriyle okunup incelendi.

4700 sayılı Kanununun 1 nci maddesi yel ve su ile müteharrik eleksiz valssiz değirmenlerde halkın kenli zati ihtiyaçları için öğütecekleri zahireleri Muamele Vergisinden muaf tutmakla beraber aynı müesseselerin velevki bir tüccar veya fırıncıya zahire öğütmeleri halinde bu muafiyetten mahrum kalmaktadırlar. Halbuki bu değirmenlere getirilen zahirelerin, ne yolda istimal edileceğini önceden değirmencilerin tâyin ve tahmin etmelerine imkân yoktur. Bu yüzden tatbikatta birçok güçlükler hâsıl olmakta, zati ihtiyaç için değirmenlere getirilen zahirelerin bir kısmının pazarlara sevkolunduğu ve bunlardan değirmenciler de mesul tutularak defter tutmaya zorlandıkları sık sık görülen olaylardandır.

Bu müesseselerin ne ekonomik bünyeleri ve ne de imal kabiliyetleri defter tutmaya müsait bulunmadığı gibi bunların imalâtını daha ziyade, alım kabiliyeti mahdut olan, fakir vatandaşlar istihlâk etmekte olduğundan bu müesseselerin vergiye tâbi olmaları ayrıca bunların geçim kabiliyetlerini de tazyik etmektedir.

Bu sebeplerden ötürü bu değirmenlerin bütün imalâtının Muamele Vergisinden bağışıklığını hedef tutan teklif aynen ve oy birliğiyle kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Bütçe Komisyonuna tevdi edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Maliye K. Başkanı	Sözcü	
Gümüşane	Samsun	Afyon K.
H. F. Ataç	R. Işıtan	A. Veziroğlu
Çankırı		Kayseri
R. Dolunay		K. Gündüş
İmzada bulunmadı		
Malatya		Ordu
M. N. Zabcı		H. Şarlan
Samsun		Tokad
Ö. Karataş		C. Kovalı

Bütçe Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Bütçe Komisyonu

Esas No. 2/99

Karar No. 140

21 . V . 1949

Yüksek Başkanlığa

Muamele Vergisi hakkındaki 3843 sayılı Kanunun onuncu maddesinin 4700 sayılı Kanunla değiştirilmiş olan ve bir kısım değirmenlerin vergiden muaf tutulmasına dair bulunan beşinci fıkrasının tadili hakkında Niğde Milletvekilleri Rifat Gürsoy ve Hüseyin Ulusoy tarafından yapılan kanun teklifi ile bu husustaki Ticaret ve Maliye Komisyonları raporları, Maliye Bakanlığı mümessilinin huzuriyle Komisyonumuzda görüşüldü:

Adı geçen beşinci fıkraya göre munhasıran halkın kendi ihtiyaçları için gerektirdiği hububat ve bakliyatı öğüten, kıran veya ezen, fırınlara, zahire tüccarlarına veya kendi hesaplarına imalât yapmayan yol ve su ile müteharrik valssiz ve eleksiz değirmenlerle muharrik kuvveti kırk beygiri geçmiyen aynı şartları haiz valssiz ve eleksiz motörlü değirmenler Muamele Vergisinden muaf tutulmuştur. Ancak zati ihtiyaç için öğütülen unlar satılığa çıkarılırsa bu unlardan Muamele Vergisi alınır. Teklif sahiple ri yel ve su ile müteharrik valssiz, eleksiz değirmenlerin vergiden muafiyeti için konulan şartların tatbikatta bâzı güçlükler çıkardığını ve maksadın tahakkukuna engel olduğunu ileri sürerek, beşinci fıkrada yazılı değirmenlerden yalnız bu kısmının mutlak surette vergiden muaf tutulmasını istemişlerdir.

Kanun teklifinin gerektireceği sebepler lâyihasında izah edildiğine göre halkın kendi ihtiyacı için öğüttüğü unlardan pek cüzi bir kısmının bile satılması veya fırına verilmesi halinde tatbikatta değirmen imalâtının tamamının vergiye tâbi tutulması cihetine gidilmekte ve bu da müstahsil halkın kendi ihtiyacı için öğüttüğü unların muamele vergisinden istisnası hususunda kanunun takip ettiği maksadın tahakkukuna mânj olmaktadır.

Öteyandan değirmende kendi ihtiyacı için hububat öğüten bir müstahsılın bilâhara bu hububatın bir kısmını satacağı değirmenei tarafından daha evelden tâyin edilemeyeceği için, bu yüzden değirmencinin mükellefiyeti ciheti-

ne gidilmesi de doğru bulunmamaktadır. Esasen yel ve su ile işliyen bu köy değirmenlerinin faaliyeti hava ve su durumunun temin ettiği imkânlarla bağlı olduğu cihetle iş hacımları mahduttur. Vergi ile mükellefiyetlerinden mühim bir gelir sağlanması düşünülemez. Binaenaleyh bu değirmenlerde zati ihtiyaç için öğütülen unların mutlak surette istisnası uygun olur. Bu değirmenlerden bir kısmının fırınlar için un öğütmesi haline gelince bu da pek mahduttur. Bu mahdut ve ârizi işlerden dolayı köy değirmenlerini vergi vermeye, defter tutmaya mecbur tutmak da müşkül olur.

Bu gerektirici sebeplere dayanan teklif Ticaret ve Maliye Komisyonlarında aynen kabul edilmiştir.

Komisyonumuz, yel ve su ile işliyen köy değirmenlerinin mutlak surette vergiden istisnası halinde, vergi ile mükellef değirmenler aleyhine bu değirmenlere bir akma hâsıl olacağı mahzurunu düşünerek bunların kayıtsız şartsız vergiden istisnasını terviç etmemiş, ancak zati ihtiyaç için öğütülen kısmını bilâhara bundan satış vâkı olsun olmasın muaf tutmayı uygun görmüş ve aynı muameleyi, muharrik kuvveti 40 beygiri geçmiyen valssiz ve eleksiz motörlü değirmenlere de teşmil ederek kanun teklifinin birinci maddesini bu esasa göre değiştirmiştir.

Kanun teklifinin ashına konan geçici maddede, munhasıran yel ve su ile işliyen valssiz, eleksiz ve motörsüz köy değirmenlerine şimdiye kadar tahakkuk ettirilip tahsil edilmemiş olan Muamele vergilerinin silinmesi hakkında bir hüküm bulunmakta idi.

Gerek motörsüz, gerekse 40 beygire kadar motörlü değirmenlerin zati ihtiyaç için öğüttükleri unlardan dolayı Muamele Vergisinden istisnası esası kabul edildiğine göre bu gibi unlardan dolayı tarhedilip tahsil edilmeyen vergilerin silinmesi muvafık görülmüştür. Yalnız motörsüz köy değirmenleri için fırınlara ve tüccara un sattıkları ileri sürülerek vergi tarhedilmesi, ekseriya yanlış tatbikattan tevellüt ettiği ve bu değirmen-

ler yanlış anlayışlardan doğan binlerce liralık vergileri ödiyecek durumda bulunmadığı için, motörsüz değirmenlere ait tarhiyattan tahsil edilemeyenlerin tamamının silinmesi ekseriyetle isabetli görülerek geçici madde ona göre yazılmıştır.

Bu şekilde hazırlanan rapor, Yüksek Başkanlığa takdim olunur.

Başkan	Başkan V.	Sözcü
Mardin	Diyarbakır	Ankara
R. Erten	I. H. Tıgrel	M. Erış

Kâtip	Ankara	Ankara
F. Öymen	C. Gölet	Dr. A. H. Selgil
Aydın	Bursa	Çoruh
Gl. R. Alpman	F. Bük	Dr. C. Kazancıoğlu
Diyarbakır	Diyarbakır	Kastamonu
V. Dicleli	Ş. Uluğ	T. Çoşkan
Konya	Malatya	Niğde
M. A. Binal	M. S. Eti	R. Gürsoy
Samsun	Seyhan	Urfa
M. A. Yörüker	A. R. Yüregir	E. Tekeli

NİĞDE MİLLETVEKİLLERİ RİFAT GÜR-SOY VE HÜSEYİN ULUSOY'UN TEKLİFİ

Muamele Vergisi hakkındaki 3843 sayılı Kanunun onuncu maddesinin, 4700 sayılı Kanunla tadil edilen beşinci fıkrasının değiştirilmesi hakkında kanun teklifi

MADDE 1. — 3843 sayılı Muamele Vergisi Kanununun onuncu maddesinin, 4700 sayılı Kanunla tadil edilen beşinci fıkrası ile bu fıkraya 4040 sayılı Kanunun 6 ncı maddesiyle eklenen fıkra aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Yel ve su ile mütaharrik valssiz ve eleksiz değirmenlerle munhasıran halkın kendi ihtiyaçları için getirdiği hububat ve bakliyatı öğüten, döğen, kıran veya ezen, fırınlara zahire tüccarlarına veya kendi hesaplarına imalât yapmayan ve muharrik kuvveti de 40 beygiri geçmiyen valssiz ve eleksiz motörlü değirmenler.

GEÇİCİ MADDE — Birinci madde gereğince Muamele Vergisinden muaf tutulan yel ve su ile mütaharrik valssiz ve eleksiz değirmenler adına bu kanunun yayımı tarihine kadar tahakkuk ettirilip tahsil edilmemiş olan Muamele Vergileriyle zamları silinir.

Tahakkuk etmemiş olan vergiler de tahakkuk ettirilmez.

BÜTÇE KOMİSYONUNUN DEŞİTİRİŞİ

3843 sayılı Muamele Vergisi Kanununun onuncu maddesinin 4700 sayılı Kanunla değiştirilen beşinci fıkrasının değiştirilmesi hakkında Kanun tasarısı

MADDE 1. — 3843 sayılı Kanunun onuncu maddesinin 4700 sayılı Kanunla değiştirilen beşinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

5) Munhasıran halkın kendi ihtiyacı için getirdiği hububat ve bakliyatı öğüten, döven, kıran veya ezen yel ve su ile mütaharrik valssiz ve eleksiz değirmenlerle muharrik kuvveti kırk beygiri geçmiyen motörlü, valssiz ve eleksiz değirmenler,

Bu değirmenlerde fırınlara, zahire tüccarlarına veya değirmeni işletenler hesabına imalât yapıldığı takdirde munhasıran bu kısım vergiye tâbi tutulur.

GEÇİCİ MADDE — Bu değirmenlerde halk ihtiyacı için imal edilen maddelerin kısmen satılığa çıkarılmasından dolayı salınan vergilerle yel ve su ile işliyen valssiz ve eleksiz değirmenler için herhangi şekilde salınmış olan Muamele vergilerinden ve muharrik kuvveti 40 beygiri geçmiyen motörlü, valssiz ve eleksiz değirmenlerin halk ihtiyacı için imal ettikleri maddelerden dolayı tarhedilen vergilerden bu kanunun yayımı tarihine kadar tahsil edilmemiş olan kısımlar silinir ve bu türfü imallerden dolayı yeniden vergi salınmaz.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini yürütmeye Bakanlar Kurulu memurdur.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Adalet, Maliye, Ekonomi ve Ticaret, Gümrük ve Tekel Bakanları yürütür.

